

## Biztonsági Fehér arannyal az imperializmus ellen <sup>(1)</sup>

**„Vasárnap reggel, verőfényes őszi napsütésben úttörőpajtások gyülekeznek a bikácsi iskola udvarán. A tegnapi csapatgyűlésen elhatározták, hogy szabad vasárnapjukon gyapotot szednek. Fél nyolc után néhány perccel fegyelmezetten, hármassorokban indul el a csapat a gyapotszedésre. Az első sorokban a lányok tarka ruhás serege menetel, utánuk a fiúk sorakoztak fel nagyság szerint, és amint mennek, daluk messze száll. A földön, tengeren és az égen száll dalunk acélos keményen!”**

### Bevezetés

Az ötvenes évek a magyar mezőgazdaság nagy kísérletének ideje. Rákosi önellátó országot akart, hogy ne szoruljanak az "imperialista" államokra. Ennek jegyében éghajlatidegen növények tömegét próbálták elterjeszteni. A magyar narancs mellett a magyar gyapot, a magyar citrom, a hamvas gumipitypang, az édes csillagfűrt és másnövények kerültek a palettára.

1949-ben kezdték termelni a szovjet kutatók által előállított "fagyálló" gyapotot. Először Martonvásáron, az MTA frissen létrehozott Mezőgazdasági Kutatóintézeténél kísérleteztek vele, kifejezetten Rákosi kérésére. 1949. január 15-én a Magyar Közlöny írja: "különleges növények meghonosítása és termelése céljából véleményező és javaslattevő szervként Gyapottermesztési Tanácsot kell létesíteni." Megindult tehát a harc a magyar gyapotért, melyet a népnyelv fehér arannyal nevezett. Hamarosan gyapottermelési vállalat is alakult, mely az általa vásárolt gyapot vételárának az eladót készpénzben megillető részét a PM rendelet szerint /Magyar Közlöny 159. szám/ gyapot-utalvány útján egyenlítette ki. De nem csak pénzügyi kérdésekkel foglalkoztak, a gyapottermelő csoportok tagjai számára szakmai oktatásokat is szerveztek az őszi, téli hónapokra. Országszerte létrejöttek a megyei gyapottermelői kirendeltségek is.

Tolnában - lévén hazánk déli megyéje - is megindult a gyapot termesztése. Már a vetés sem volt zökkenőmentes. Több helyen kétszer kellett vetni, mert az elsőt vagy a víz vitte el, vagy kifagyott. A gyakori esők, hűvös nappalok is akadályozták a növények fejlődését. De az igazi gondot a termés betakarítása jelentette. Októberre érkezik el a "fehéraranyunk" begyűjtésének ideje, érik a gyapot! "Megmutattuk minden kételkedés és rágalom ellenére - a szovjet tapasztalatokat felhasználva - Magyarországon is tudunk gyapotot termelni. Nem hagyhatjuk a "fehér aranyunk" egy grammját sem kárba veszni?" - szólít fel az újság hasábjain keresztül a gyapottermelési ellenőr. Készülünk a szedésére. " ? Úgy határozunk, hogy a gyapot betakarítási munkálatokat, mint békefeladatot hajtjuk végre ?" Hosszú, enyhe, napos, szép ősze számítottak, az időjárás azonban egyre kedvezőtlenebbül alakult. Szeptember végétől erősödött az éjszakai lehűlés, október közepén már éjszakai fagyok is jelentkeztek. A megyei sajtóban ennek ellenére az "arccal a gyapotföldek felé" jelszó jegyében lelkesítő cikkekkkel próbálták mozgósítani az ifjúságot: "DISZ -szervezeteink vezetői az eddigieknél még fokozottabban igyekezzenek mozgósítani, példamutatásukkal serkenteni az ifjúságot, mert a gyapot szedése harci feladat."; "Egy pillanatra se felejtsek el, hogy egyúttal és elsősorban politikai feladat is a gyapot csata megnyerése. A még nagyobb eredmények elérésében, mint fegyver, minden fiatal szívében Sztálin elvtárs nyilatkozata legyen, ez vezérelje kezüket gyorsabb munkára." Szekszárd valamennyi tömegszervezetét és vállalatát gyapotszedési versenyre szólítják a Textil Vállalat dolgozói. "A versenyt megnyerni legnagyobb dicsőség. Újabb és újabb csapat mérünk az imperialista háborús kalandorokra, s csatlósaikra, a vérszomjas Tito-bandára. Ebben a küzdelemben részt venni minden dolgozó számára a legnagyobb tisztesség és egyben kötelesség is."

A betakarításról szóló híradások is e lelkesítő agitációt tükrözték: A bikácsi úttörők is elhatározták csapatgyűlésen, hogy szabad vasárnapjukon gyapotot szednek. "Asszonyok, lányok, férfiak és iskolás gyerekek sietnek megmenteni "fehér aranyunkat" az idő vasfoga elől." Azt, hogy az egész gyapotszedési kampány nagyon dőcögösen ment és a lakosság sem túl nagy kedvvel vett részt a munkában szintén több cikkben lehet érzékelni: "Már mindenki szedi a gyapotot, a közigazgatás dolgozói is, vagy mégsem?! Vannak hibák! Az állami gazdaságok nem veszik elég komolyan a gyapotszedést, nem mint súlyponti kérdést kezelik, csak tessenék szerűen. Pl. Csak egyszerűen dobszó útján igyekeznek elvégezni a munkaerő toborzást, pedig a dobszó nem adhat elég érvert az ellenség hazug hírvéresei megcáfolására. A fizetés terén kezdetben fennállott súlyos hibákat már kezdik kiküszöbölni, meg kéne oldani a gyapotföldeken dolgozók élelmiszerét is." "A gyapot szüretelése embert próbáló munka! Még a gyerekeknek is hajlonganiuk kell, a gubók tuskéit ne is említsük!"

"Még mindig van gyapot, pedig megyénk állami gazdaságaiban egyre nagyobb körben alkalmazzák a szovjet, két kézzel való szedési módszert, aminek köszönhetően nem ritka a napi 30-35 kilón felüli szedés. Nagy lendülettel épül a szekszárdi gyapotegronáló raktár, melynek befejezését, Rákosi elvtárnak tett fogadalmukhoz híven december 15-re ígérik."

"Rekordokat döntögetnek, élmunkásokat avatnak, mégis "Tolna megyében vontatottan halad a gyapotszedés. E fontos munka megjavítása érdekében az egész ország területéről érkeztek mezőgazdasági technikai hallgatók megyénkbe, hogy 10 napi munkájukkal ők is előbbre vigyék a gyapotszedést." "Négy ujjal, és két kézzel szedtem" vallotta a legjobban teljesítő. Az idő jobbra borult többfelé esik. Ezen az őszen felhős, borult, esős idővel sújtotta a természet a gyapottermelőket s szedőket."

"Még mindig van gyapot! November 10-én már a döntő ütközetre készülnek. Kell is, mert országos viszonylatban megyénk igen le van maradva. Tán azért, mert volt olyan brigád is, amely bár önként, felajánlásként ment szedni, mégis a napot különféle szórakozással, főleg ivással töltötte."

Mi lett a döntő ütközet vége? A Tolnai Napló hallgat róla, azonban ismert, hogy a jórészt éretlenül leszedett gyapot más megyékhez hasonlóan itt is csak veszteséget okozott az országnak. A gyapotörület, bár csökkenő földterületen, azonban még két évig tartott, s keserítette meg a magyar parasztság életét.

### Források

### Jegyzőkönyv

Készült a Tolna Megyei Szövetkezetek Szövetségének Szervezési Osztályán, 1951. október 12-én.

Jelen vannak: az aláírók

Tárgy: Az egyénileg gazdálkodók csoportjainak felfejlesztése, gyapot és öntözéses csoportok szervezése

Szöke Gyula a SZÖVOSZ Szervezési Főosztályának kiküldöttje előadja, hogy a II. Pártkongresszus határozatának megfelelően az egyénileg gazdálkodók csoportjainak megszervezése, valamint felfejlesztése terén Szövetségünk előtt döntő feladatok állnak. A csoportszervezés és felfejlesztés munkáját sikeresen csak úgy tudjuk megoldani, ha ebbe a munkába Szövetségünk egész apparátusa bekapcsolódik. Különösen aktív munkát kell kifejteni ezen a téren Szövetségünk külső munkatársainak, az ellenőr, instruktor, és a Járási Kirendeltségünk dolgozóinak.

Ha a Szövetségünk egész apparátusa bekapcsolódik a csoportok szervezésébe és fejlesztésébe, akkor meg tudjuk valósítani a II. Pártkongresszus és a SZÖVOSZ II. országos küldöttgyűlés erre vonatkozó határozatát.

Megyei Szövetségünk feladata ennek érdekében:

Tekintettel arra, hogy Tolna megyére 2 csoportszervező van engedélyezve, és a megyei szövetségéknél jelenleg csak 1 dolgozik, szükséges, hogy a másik csoportszervező is rövid időn belül be legyen állítva.

Határidő: október 12.

Felelős: szem. oszt. vez. és szerv. oszt. vez.

A feladatok végrehajtásához feltétlenül szükséges, hogy a beállított csoportszervezők a feladatokról és a munkakörrel kapcsolatos teendőkről ki legyenek oktatva, és munkájukhoz a legmesszebbmenő támogatás meg legyen adva.

---

**Határidő:** folyamatos  
**Felelős:** szem. oszt. vez.

Tekintettel arra, hogy Megyei Szövetségünk a jelenleg dolgozó csoportszervezőnek több munkát is adott, és emiatt munkáját nem tudta 100%-ig a csoportszervezésre felhasználni, szükséges, hogy a gazdasági feladatok elvégzésétől mentesítve legyen. / országos központi utasítás értelmében /

---

**Határidő:** október 15.  
**Felelős:** megyei titkár és szerv. oszt. vez.

Az Országos Szövetség korábbi utasítása értelmében a Megyei Szövetséghez beállított csoportszervező csak főtítkári rendelkezésre osztható be egyéb munkára. Abban az esetben, ha a csoportszervező a csoportszervezőtől eltérő munkát is elvállal, és ebből kifolyólag saját munkáját nem tudja elvégezni, vagy hiányosan végzi el, ezét a felelőség a csoportszervezőt terheli.

---

**Határidő:** folyamatos  
**Felelős:** csoportszervező instruktor

A már megalakult egyénileg gazdálkodók csoportjaihoz a Megyei Szövetség külső apparátusának dolgozói közül felelősöket kell beállítani, akik a csoport működtetéséért és felfejlesztéséért felelősek lesznek. A csoportokhoz beállított felfejlesztési felelősöket úgy kell beállítani, hogy az egyéb munkájuk rovására ne menjen. Ennek érdekében a csoportszervező a körzeti ellenőr instruktorokat a saját körzetükbe ossza be. A beosztott felfejlesztési felelősöknek feladatuk lesz, hogy a csoportoknál a szükséges szervezési és gazdasági munkákat az intézőbizottság irányításával elvégeztessék, és a csoportokon belül megtartandó havi taggyűlésekről és kéthetenkénti intézőbizottsági ülések megtartásáról gondoskodjon. A felfejlesztési felelősöknek a beosztott csoportok működéséről hetente jelentést kell küldeni a Megyei Szövetség Szervezési osztályának.

A beérkezett jelentések alapján készítse el a csoportszervező az országos központ felé és a megyei titkár felé a heti jelentését. Minden héten szerdáig a csoportfelfejlesztési felelősöknek beállított elvtársak részére a csoportszervező instruktor készítsen el szempontokat, amit lestenilezve juttasson el az illetékes elvtársnak.

---

**Határidő:** folyamatos  
**Felelős:** csoportszervező instruktor

Megyei Szövetségünk előtt döntő fontosságú feladat az egyénileg gazdálkodó gyapottermelők csoportjának megszervezése. Ezzel kapcsolatban Megyei Szövetségünk feladatai a következők:

- A Megyei Gyapottermeltető Kirendeltséggel felvenni a kapcsolatot a csoportok szervezése érdekében.
- A Vállalat által megadott termelési szerződésnek megyei terve alapján elkészíteni a gyapotcsoportok szervezési tervét, ami egyben a Megyei Szövetség gyapotcsoport szervezési ütemterve is lesz, az ütemterv szerint hetenként 2 gyapotcsoport alakítandó.
- A Gyapottermeltető Vállalattal közösen meg kell szerveznünk a csoporttagok részére a szakmai oktatást az őszi és a téli folyamán.
- A folyó hó 8-tól 14-ig terjedő héten 2 egyénileg gazdálkodó gyapottermelő csoportja alakítandó. Az agitációs munka ennek érdekében Tolnán és Bátaszéken van beindítva.
- A tárgyheften megalakítandó 2 csoport megalakulását f. hó 13-án déli 12 óráig a csoportvezető instruktor jelentse Szőke Gyula elvtársnak, Pécs 28-71 telefonszámon.
- A jelentésben szerepeljen a megalakult csoportok taglétszáma és földterülete.

---

**Határidő:** folyamatos  
**Felelős:** csoportszerv. instruktor

A csoportszervező instruktor elvtárs a 18. számú központi utasításban foglaltak szerint szervezze meg a fenti utasításban megadott határidőn belül a tájértekezleteket. A tájértekezletek szervezésébe be lehet vonni az erre a feladatra alkalmas ügyvezető elnököket is.

---

**Határidő:** folyamatos  
**Felelős:** csoportszervező instruktor

A tájértekezletek előadója minden esetben a csoportszervező instruktor elvtárs legyen, és ezeken a tájértekezleteken mozgósítsa a szövetkezeti ügyvezető elnököket, és az egyénileg gazdálkodó csoportok elnökeit a csoportok felfejlesztésére és új csoportok alakítására. A tájértekezleteket úgy kell megszervezni, hogy azok a csoportok szervezésének és felfejlődésének fontos határköveivé váljanak, és az egész megyében ennek a munkának az előbbre vitelét szolgálják.

---

**Határidő:** folyamatos  
**Felelős:** csoportszervező instruktor

A jegyzőkönyv másolati példányainak a megyei titkár, a személyügyi osztályvezető és csoportvezető felé való eljuttatásáért, és az abban foglaltaknak az illetékesekkel való közléséért a szervezési osztályvezető elvtárs a felelős.

k. m. f. t.

Olvashatlan aláírások

szerv. oszt. vez., SZÖVOSZ kiküldött, személy. oszt. vez., csop. szerv. instruktor

*Forrás: TMÖL MESZÖV iratai 5. doboz*

## Mi is segítünk a gyapotcsata megvívásában...

A bikácsi úttörők is segítséget nyújtanak állami gazdaságainknak

Vasárnap reggel, verőfényes őszi napsütésben úttörőpajtások gyülekeznek a bikácsi iskola udvarán. A tegnapi csapatgyűlésen elhatározták, hogy szabad vasárnapjukon gyapotot szednek. Fél nyolc után néhány perccel fegyelmezetten, hármassal indul el a csapat a gyapotszedésre. Az első sorokban a leányok tarka ruhás serege menetel, utánuk a fiúk sorakoztak fel nagyság szerint és amint mennek daluk messze száll.

"...A földön, tengeren és az égen száll dalunk acélos keményen!..."

Néhány perc múlva már a Petőfi termelőcsoport épülő, szürkésfehér falú fiasztója mellett halad el a csapat, és büszkén tekintenek a hosszú épületre; mennek néhány lépést, máris előttük magasodik a 64 ablakos, egyemeletes, hatalmas dohánypajta. Ezt is alig egy hónapja kezdték építeni, máris befejezés előtt áll.

-Úgy nőnek ki ezek az épületek a kukoricaszárak közül, mint a gomba az erdőben! - néz fel Ágoston Laci a nagy építményre, akinek édesapja is itt van az építkezésnél.

*Egyes földdarabokon még nem vágják le a kukoricaszárakat. - Vezető pajtás jó lenne szólni a gazdájuknak, hogy vágják le a szárat - mondja Farkas Józsi, csapatnácis elnök, - mert nem tudjuk a Nagy Októberi Forradalom évfordulójára teljesíteni vállalásunkat. Pedig az egész falu egyhangúan vállalta, hogy november 7-re minden őszi munkát elvégezz. - közben alig húsz perces menetelés után kértek a pajtások az állami gazdaság 30 holdas gyapotföldjére. Nemsokára több, mint negyven pár kéz gyors mozdulatokkal indul el csatára a gyapotért, a "fehér aranyért."*

- Jaj de fáj a derekam, nem megyek egy tapodtat se tovább - szólal meg Bandi pajtás és tapogatja a derekát. - Vékony kisfiú Bandi, úgy látszik, szokatlan neki az állandó hajlongás. - Ejnye Bandi, csak nem te dőlsz ki legelsőnek a sorból. Ne hozz szegényt a brigádunkra! - Felel neki H. Pityu, aki ugyanolyan sovány fiú, mint Bandi. Bandi ránéz Pityura, még vagy kettőt tapogat az oldalán, és halad tovább a sorban. ...
- *A Nagy Októberi Forradalom 34. évfordulójára elhatározta a csapat, hogy zászlót avat.*  
Ezért jöttek ki a VI., VII., VIII. osztályosok legjobbjai, de nem úttörő is van közöttük. Két óra munka után egy kis pihenőt tartanak, és közben lemérik az eddigi eredményt: Horváth Laci pajtás szedte eddig a legtöbbet, 3 kilót, ami 125 százalékos teljesítménynek felel meg. A Bandi 2,43 kilót szedett. Lám, lám Bandi pajtás leküzdötte az első nehéz órát. Pedig már sok pajtás leste Bandit félszemmel: ha ő abbahagyja, mi is? Bandi azonban erős volt, mert látta, hogy vezetői keményen, harcosan menetelnek a sor elején. Az állami gazdaság felnőtt, szerződéses gyapotszedői először idegenkedve, kíváncsian, de később meglepedve nézték a szorgalmasan hajlongó úttörőket.

Egy óra felé járt az idő, legtöbb pajtás előtt már a második kötény van. Az elsőt tele rakományával lerakták. Több mint öt kiló volt benne. Most egy kocsi zörgése hallatszik. Hozzák az ebédet. Nemsokára körülveszik a kocsit a pajtások, szép fehér porcelántányér van a kezükben. Húsleves, sertéspörkölt burgonyával az ebéd.

*Néhány nap után elindul a sok zsák gyapot a textilgyárakba, ahol már várják a dolgozó munkáskezek, hogy feldolgozzák, és visszaküldjék a falvainkba, mint alsó, felső ruhának valót, hatalmas végekben. Majd, amikor egy gyapotszedésben résztvevő pajtás ránéz egy nagy vég flanelre, büszkén mondja: - Nézze édesanyám! Lehet, hogy ez is abból a gyapotból készült, amit én segítettem szedni!*

Sz. J.

*Forrás: Tolnai Napló 1951. október 18. 3. oldal*

**Címkék:**

[gyapot](#) <sup>[2]</sup>

[Rákosi](#) <sup>[3]</sup>

[mezőgazdaság](#) <sup>[4]</sup>

[DISZ](#) <sup>[5]</sup>

**Kiadás:** 4. évfolyam (2004) 2. szám

**Forrás webcím:** [https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/biztonsagi\\_feher\\_arannyal\\_az\\_imperializmus\\_ellen.html](https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/biztonsagi_feher_arannyal_az_imperializmus_ellen.html)

**Hivatkozások**

[1] [https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/biztonsagi\\_feher\\_arannyal\\_az\\_imperializmus\\_ellen.html](https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/biztonsagi_feher_arannyal_az_imperializmus_ellen.html)

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gyapot>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/rakosi>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mezogazdasag>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/disz>